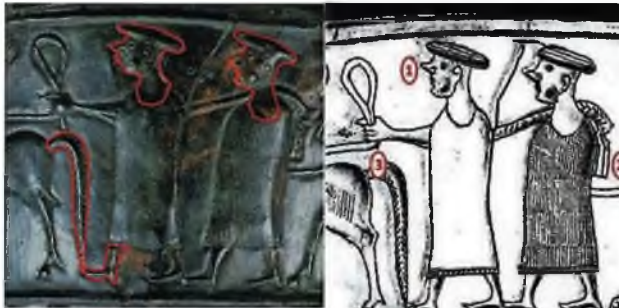

Napačno je narisana tudi trstenka, ki jo v roki drži knez.

(FOTO: STRES.A.GAPE.ORG)

Če gremo z označevalnikom po sledovih črte na sliki dobimo pravilni ort. Za takšen podvig potrebujemo poleg ohranjenosti tudi zelo dobre slike predmeta.

Posledica napak referenčne strokovne risbe so napačne reprodukcije in napačne RAZLAGE povedi situle.

Strokovna risba Vir z označevalnimi napakami.

Pri povečavah se vidi, da je bila strokovna risba pri gladi položaja noge konjarja najprej pravilna in nato popravljen v tiskano št. 4.

Samo na tem delu vaške situle so štiri napake: napačno izrisana nosova konjarja (1), napačno pozicionirana noga konjarja (4), manjkajoči košček vrvi pod roko konjarja – simbol angh (3) – in napačno izrisan cof (2). (FOTO: STRES.A.GAPE.ORG)

Na tem bojevniku bi moral biti narisan falus. (FOTO: DEJAN JAVORNIK)

Predsednik daje darila z napako

Izdelki, ki prikazujejo vaško situlo, že 61 let temeljijo na sliki z najmanj 20 napakami
Našel jih je Vladislav Stres, ki je pri Narodnem muzeju dosegel, da jih bodo popravili

ALEKSANDER BRUDAR

aleksander.brudar@slovenskenovice.si

LJUBLJANA Le kdo ne pozna znamenite vaške situle? Če ne drugega, lahko eno od njenih podob – konjenika – vidite vsakič, ko v roke vzamete osebno izkaznico ali potni list. Njeno stekleno repliko lahko dobira spoznajo tudi vse tiste pomembne osebnosti, ki jo dobijo v dar kot protokolarno darilo slovenskega predsednika. Seveda je mogoče kupiti repliko ali jo občudovati v šolskih učbenikih. Za večino posameznikov je zgodba s tem zaključena. Najde se še kdo, ki želi o tej pomembni slovenski zgodovinski najdbi, ki je nastala na začetku 5. stoletja pred našim štetjem in ki je, kot poudarjajo v Narodnem muzeju Slovenije, vrhunec likovnega ustvarjanja železnodobnega človeka, prebrati še kaj več. Pri tem pa jih, kar se tiče replik in ponatisnenih podob, zelo malo opazi, da se v vsaj 20 podrobnostih razlikujejo od originala, saj so izdelane na podlagi risbe dr. Franceta Stareta iz leta 1955.

Peter Turk iz Narodnega muzeja Slovenije pravi, da je interpretacij toliko, kolikor je avtorjev, ki so pisali o situli.

(FOTO: BARBARA PANČE)

Napake je takoj opazil Vladislav Stres, ki se med drugim ukvarja z vizualno umetnostjo (v znanstveni reviji *Anthropos* so, denimo, leta 1989 objavili njegovo razlago stropa Sikstinske kapele v Vatikanu), in prvih pet je Narodnemu muzeju Slovenije sporočil že februarja. Poleg teh se po njegovem pre-

ričanju pojavljalo napačne interpretacije zgodbe, ki jih predstavljajo posamezne podobe na situli. Še več. Kot pravi, gre v ozadju za načrtno delovanje »elite«, ki takšni pomembni zgodovinski najdbi ne želi pripisati tako velike vrednosti, kot jo dejansko ima. »Uradne razlage so površne, govorijo o rogatih živalih in kažejo na to, kot da gre za preprosto kulturo preprostih ljudstev,« meni sogovornik in nadaljuje, da to nikakor ne drži. »Če bi bila to negativna kultura, je ne bi imeli na osebnih izkaznicah in grbih. Želim, da se naredi posvet o identitetnih simbolih. Eni jih razumejo negativno, drugi ne. Zato bi bilo treba to razjasniti. Ti elitniki, ki se s tem ukvarjajo, mislijo, da je negativno, ker ni rimsko oziroma ker je to predrimsko kultura,« nadaljuje Stres.

So papeži zamolčali izvor?

Seveda vseh napak v tem zapisu ne moremo podrobno navesti, zato podajamo razlago le tistih najbolj izstopajočih. Denimo na sliki iz leta 1955 tako lahko vidimo, da je napačno izrisan cof, ki je v resnici samo iz dveh (tronivojskih), in ne iz treh zaključkov. Glede na to, da je situla nastala pred Kristusom, so bila takratna ljudstva, pa čeprav jih označujejo za barbore, po besedah sogovornika zelo napredna. Pojasnjuje, da so si papeži ravno ta cof nato prilastili, pri čemer pa nikakor ne povedo, od kod izvira. Hkrati želijo izbrisati povezave z Egiptom.

V strokovni sliki tako manjka tudi košček vrvi pod roko konjarja, ki predstavlja egipčanski simbol angh – simbol večnosti lepote živega. Povsem pomanjkljivo je narisan tudi ptič nad konjem. Ne samo da je kljun prekratak, ampak, kot ugotavlja Stres, se spregleda tudi, da je ta

kljun simbol ibisa, svečeništva mrtvih. Torej spet simbol, ki je bil razširjen v starem Egiptu. Napako je mogoče opaziti tudi pri dvojevalcih, ki v rokah držita utež. Pri desnem tudi ni narisan falus. Stres meni, da bi se lahko, če bi odstranili patino in tako omogočili kako-

lahko po mnenju sogovornika govori, da zmagovalc dobi pravico do razplojevanja. Napačno je narisana tudi trstenka, ki jo v roki drži možki, ki sedi na knežjem stolu. Sestavljena je iz šestih, in ne iz petih delov.

ne tretje faze – železnodobne zgodbe s stičišča svetov. »Pri tem novem dokumentiranju bodo na risbi narejene tudi korekture drobnih pomanjkljivosti prvotne risbe (tiste dr. Franceta Stareta iz leta 1955). Na nekatere pomanjkljivosti nas je opozoril tudi gospod Stres, za kar smo

Strokovna slika plašča vaške situle

(FOTO: NARODNI MUZEJ SLOVENIJE)

vostnejši posnetek, videlo penis v erekciji, kar govori o tem, da je kot zmagovalc veljal tudi za spolno močnejšega. Originalna slika, kot ugotavlja Stres, kaže pomerjanje moči med bojevnikoma, in nikakor ne boksanja. Zmaga seveda tisti, ki je močnejši, hkrati pa se tako izogneta vojnemu spopadu oziroma opustošenju. Ptič, ki v nadaljevanju slikovne zgodbe sedi na ovnu in v kljunu drži seme,

Stres, ki se je zaradi napak že obrnil na vodstvo narodnega muzeja, nam je povedal, da mu je to na koncu prishlo in da bodo že januarja vaško situlo umaknili z razstave in naredili novo strokovno risbo. »Dvakrat mi je narodni muzej priznal, da je narobe. Zahvalili so se mi, da sem jih opozoril, niso pa me vpletli v njihovo delo,« še pravi Stres, ki ugotavlja, da gre pri celotni zgodbi za dvojnost, ko »neko visoko kulturo prikažejo kot preprosto in ne vredno poglobljanja in slovensko ljudstvo označijo še z zmajem, ki ga papež in ostali pontifikati smrtno sovražijo«.

Napake bodo popravljene

Da bodo vaško situlo dodatno dokumentirali oziroma obnovljeno narisali in fotografirali, so nam potrdili tudi v Narodnem muzeju Slovenije. Tamkajšnji kustos za prazgodovino dr. Peter Turk je pojasnil, da pripravljajo postavitev nove stalne razstave oziroma nje-

mu v Narodnem muzeju Slovenije hvaležni,« je razložil Turk. Glede interpretacije zgodbe na situli, ki je del stalne zbirke narodnega muzeja in je tako vsem na voljo za ogled in preučevanje, Turk dodaja, da je teh »bolj ali manj enako število, kot je število avtorjev, ki so pisali o situli iz Vač«. »O tem, katere interpretacije so pravilne in katere napačne, si ne bi upal soditi. Lahko le podam oceno ustreznosti, katere interpretacije so glede na naše poznavanje časa in duha časa izpred poltretjega tisočletja bolj in katere manj primerne,« nadaljuje sogovornik, ki pri tem posebej navede dva strokovna dela glede železne dobe na Slovenskem (Zakladi tisočletij iz leta 1999, založba Modrijan, in katalog razstave Podobe življenja in mita iz leta 2005, založba Narodni muzej Slovenije). »Iz teh podatkov je mogoče povzeti, da o kompleksni razvitosti tedanje družbe z zapletenim in močno hierarhiziranim družbenim ustrojem, kompleksno tehnologijo, prvo avtohtono pisavo, predmonetarnimi oblikami ekonomskega življenja itd. nihče ne dvomi,« slene Turk. ■

Vladislav Stres je našel napake na strokovni sliki plašča vaške situle.

(FOTO: DEJAN JAVORNIK)

Vaška situla je del stalne zbirke Narodnega muzeja Slovenije.

(FOTO: TOMAŽ LAUKO)